

- відкритість суспільству щодо інформації про організацію, її власників (беніфіціарів) та рівень їх прибутків і витрат з одночасним дотриманням необхідного рівня інформаційної безпеки та з дотриманням вимог про збереження таємниці особистих даних.

Перешкодами для цього стають: досі високий в окремих місцях рівень корупції на фоні інфантильності та недостатнім рівнем юридичної обізнаності значної частки населення; бажання негайного отримання прибутків від вкладених в бізнес коштів; відношення топ-менеджерів та власників організації до працівників лише як до одного з замінних ресурсів; відсутність державної програми щодо впровадження соціальної відповідальності та правил культури ведення сучасного бізнесу в освітні процеси та свідомість громадян країни та ін.

Для виходу вітчизняних організацій на світові ринки важливо не тільки ознайомитись з закордонним досвідом ведення бізнесу, але й впровадити в роботу основні вимоги, принципи, особливості бізнес-процесів та суспільних процесів, які дозволять з мінімальними витратами вийти на новий рівень взаємовідносин зі споживачами та партнерами з інших країн, забезпечуючи тим самим Українському бізнесу достойне місце в глобалізованій світовій економіці.

Список використаних джерел:

1. Шутаєва О.О., Побірченко В. В. Міжнародні стандарти соціальної відповідальності бізнесу та можливості застосування соціальної звітності в практиці українських компаній. *Молодий вчений*. 2015. № 1(2). С. 104-110. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv\\_2015\\_1%282%29\\_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_1%282%29_26); 2. Міжнародний стандарт. Соціальна відповідальність (SA8000). Електронний документ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0015697-07#Text>; 3. Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці. Електронний документ. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993\\_260#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_260#Text); 4. Мінц О.Ю., Камишникова Е.В. Імплементация міжнародних стандартів у сфері корпоративної соціальної відповідальності на промислових підприємствах України. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9\\_2019/7.pdf](http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/7.pdf)

**Кравченко Ю.М., канд. екон. наук**  
**Державний біотехнологічний університет, м. Харків**

### **Циркулярна економіка в контексті концепції сталого розвитку**

Одним з перспективних механізмів реалізації принципів сталого розвитку може виступити циркулярна економіка, яка виступає альтернативою традиційній економічній системі та спрямована на відновлення та раціональне споживання ресурсів Крім того, циркулярна економіка виступає у концептуальній єдності з принципами сталого розвитку, зокрема спрямована на мінімізацію негативного впливу людської діяльності на стан довкілля [1].

Циркулярна економіка, яку ще називають економікою замкненого циклу, – це нова модель економічного розвитку, що передбачає відновлення, повторне

використання, раціональне споживання ресурсів і дозволяє створити додаткову цінність. Циркулярна економіка спрямована, насамперед, на збереження енергії, економічно чисте виробництво та споживання [2].

Вперше поняття «циркулярна економіка» було використано комісією Брундтланд у доповіді «Наше спільне майбутнє» у 1987 році, під час якої було зроблено наголос на негативному впливі прискореної індустріалізації на навколишнє середовище. Науковці, визначаючи зміст поняття «циркулярна економіка», акцентують увагу на таких основних аспектах:

1) це економічна система, що передбачає досягнення сталого розвитку через створення екологічної якості, соціально-економічного процвітання на благо нації;

2) це відновлювальна, регенеративна замкнена система, де відбувається ремонт, повторне використання, відновлення, реконструкція та переробка, що призводить до мінімізації введених ресурсів, відходів, викидів та витоків енергії та формує стійку збалансовану систему за рахунок інтеграції;

3) це стратегія, яка спрямована на зменшення як споживання вихідних матеріалів, так і випуску відходів шляхом закриття економічної та екологічної петлі потоків ресурсів;

4) це спосіб економічного зростання, сталого розвитку економіки та екологічної стійкості завдяки повторному використанню та переробленню ресурсів [3, с. 153, 157].

Циркулярна модель економіки є протилежною традиційній, лінійній моделі. В той час, як лінійна економіка має на увазі “взяти, зробити і позбутися”, економіка циркулярна полягає у тому, щоб “взяти, зробити, переробити, відновити, використати ще раз, знизити рівень відходів, мінімізувати витрати, перейти до відновлюваних джерел енергії”. Тобто економіка замкненого циклу передбачає формування нових підходів до економіки і зосереджується головним чином на тих продуктах і послугах, які дозволяють мінімізувати відходи і інші види забруднень [2].

Основою циркулярної економіки є модель 3R: Reduce: скорочують використання ресурсів і віддають перевагу відновлюваним матеріалам; Reuse: максимально ефективно використовують продукти; Recycle: відновлюють побічні продукти й відходи для подальшого використання в економіці [3].

Потрібно зазначити, що в 2018 р. Всесвітнім економічним форумом було значно розширено принципи економіки замкненого циклу до 10R. Туди включається модель 3R і ще додано сім: Refuse: відмова виробляти продукт за «екологічно брудною» технологією, пропозиція іншого продукту; Rethink: переосмислення напрямів використання продукту, його обмін або спільне використання; Repair: ремонт та технічне обслуговування дефектного виробу з подальшим його використанням; Refurbish: відновлення старого продукту для його подальшого споживання; Remanufacture: повторна обробка та застосування частини старого виробу у новому продукті; Repurpose: переорієнтація, частини старого виробу у новому продукті; Recover: спалювання матеріалів із відновленням енергії, витраченої на їх виробництво [4, с. 213].

Політика сталого розвитку набула додаткової актуальності у сучасних

умовах внаслідок розірвання ланцюгів постачання під час пандемії Covid-19, загострення екологічних ризиків, зростання соціальної нерівності та залежності від природних ресурсів тощо. Забезпеченню реалізації сталого економічного розвитку сприятиме впровадження моделі циркулярної економіки. Саме така модель забезпечить оптимальне використання ресурсів з урахуванням потреб теперішнього та майбутнього поколінь, що відповідає визначенню сталості за ООН [5]. Враховуючи досвід ЄС по реалізації принципів циркулярної економіки, Україна має здійснити ряд змін для ефективного переходу з лінійної економіки до циркулярної. Необхідно розробити нормативно-правову законодавчу базу для ефективного впровадження циркулярної економіки та створити програму з державної підтримки бізнесу, що запроваджує бізнес на принципах циркулярної економіки.

#### Список використаних джерел:

1. Дубель М. Циркулярна економіка як механізм досягнення цілей сталого розвитку в умовах глобалізації та діджиталізації світової економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-13>; 2. Скрипник С. В. Підвищення конкурентоспроможності продукції фермерських господарств і сільськогосподарських підприємств як організаційно-економічний пріоритет їх функціонування та розвитку. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2019. С. 136-140; 3. Шкуренко О.В. Інтеграція сталого розвитку та розвитку бізнесу як домінуюча основа моделі циркулярної економіки: теоретичний аспект. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна*. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2021. Вип. 13. С. 152–165; 4. Руда М., Яремчук Т., Бортнікова М. Циркулярна економіка в Україні: адаптація європейського досвіду. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2021. Вип. 3(1). С. 212–222; 5. Гришова І.Ю., Нестерова К.С. Концепт циркулярної економіки в контексті забезпечення сталого розвитку. *Економіка АПК*. 2021. № 4 С. 88; 6. Кравченко Ю.М., Антощенко В.В. Фактори сталого розвитку економіки аграрного сектору. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені П. Василенка*. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 200. С. 174-183; 7. Vitalina Antoshchenkova, Roman Antoshchenkov, Yuliia Kravchenko «The role of information and innovative technologies in the modern economy». *Innovation tools for socio-economic systems' development*. Ed. Oleksandra Mandych, Aleksander Ostenda. 2019. с.199-207; 8. Кравченко Ю.М. Антощенко В.В. Екологічна безпечність та якість сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність в умовах міжнародної інтеграції. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка*. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 202. С. 84-92.